

НА ВЫКАНАННЕ ДЗЯРЖПРАГРАМЫ ІНАВАЦЫЙНАГА РАЗВІЦЦЯ БЕЛАРУСІ Ў 2011—2015 ГАДАХ ПЛАНУЮЦА НАКІРАВАЦЬ КАЛІА ВР100 ТРЛН

Пра гэта паведаміў старшыня Дзяржаўнага камітэта па навуцы і тэхналогіі Ігар Войтаў на пасяджэнні Прэзідыўма Савета Міністраў Беларусі, дзе разглядаўся праект Дзяржаўнай праграмы інавацыйнага развіцця Беларусі ў 2011—2015 гады, перадае БЕЛТА.

Сродкі банку складуць 30,6 працэнта, уласныя сродкі арганізацый — 13,4 працэнта, замежныя інвестыцыі — 46,9 працэнта, сродкі рэспубліканскага бюджэту — 8,6 працэнта, сродкі мсцовых бюджэтаў — 0,4 працэнта.

Адкрываючы пасяджэнне Прэзідыўма Савета Міністраў, прэм’ер-міністр Беларусі Міхалі Мясніковіч адзначыў: «Праграма інавацыйнага развіцця Беларусі на 2011—2015 гады — гэта тая сума ідэй і прапаноў, якія дадуць магчымасць сапраўды нашай эканоміцы быць інавацыйнай».

Паводле слоў Ігара Войтава, асноўнай мэтай гэтай праграмы з’яўляецца стварэнне конкурэнтаздольнай на сусветным рынку высокатэхналагічнай эканомікі.

Рэалізацыя праграмы павінна забяспечыць перавод нацыянальнай эканомікі ў рэжым інтэнсіўнага развіцця, вырашэнне важнейшых для краіны задач па збалансаванасці эканомікі, значны рост экспарту (у 2,2 раза), трохразовы рост экспарту высокатэхналагічнай прадукцыі, вырашэнне пыхтаньня імпартазамышчэння.

У рэспубліцы плануюцца стварыць эфектыўную сістэму кіравання ў сферы інавацыйнай дзейнасці з мэтай інтэграцыі сектара навуковых практных канструктарскіх інжынерных даследаванняў і распрацовак з аичыннымі галіновымі сектарамі.

У сувязі з гэтым важнейшымі задачамі інавацыйнага развіцця Беларусі на бліжэйшыя 5 гадоў з’яўляюцца: стварэнне новых сектараў эканомікі, новых вытворчых, рэканструкцыя і мадэрнізацыя дзейных вытворчых, а таксама стварэнне новых шматпрафільных холдынгаў, кластарных структураў і паскарэнне інавацыйнага развіцця рэгіёнаў. У цэлым праграма накіравана на дасягненне да канца 2015 года удзельнай вагі інавацыйнай прадукцыі ў агульным аб’ёме адржурнальнай прадукцыі на ўзроўні 20-21 працэнта, долі інавацыйна актыўных арганізацый у агульнай колькасці арганізацый — 40 працэнтаў. Унутрыняе затраты на навуковыя даследаванні і распрацоўкі павінны павялічыцца да 2,9 працэнта ВВП, аб’ём экспарту навукаёмкіх і высокатэхналагічнай прадукцыі — з \$3,1 млрд да \$6,4 млрд.

Усяго праграмай намячаецца выкананне 877 праектаў па стварэнні новых прадпрыемстваў, вытворчых і мадэрнізацыі дзейных вытворчых. Праграма будзе складацца з праектаў пяці ўзроўняў. Першым прыорытэтным будучы праекты ў галіне інфармацыйна-камунікацыйных тэхналогій і космасу, фармацэўтычнай прамысловасці, медыцыны, хімічнай і нафтахімічнай прамысловасці, энергетыкі, машынабудавання і металургіі, будаўніцтва і прамысловасці будматэрыялаў. У гэтых сферах будучы рэалізаваны буйныя структураўтваральныя інавацыйныя праекты.

ЭКЗАМЕНА СІЎ ГІМНАЗІІ СТАНУЦЬ БОЛЬШ АБ’ЕКТНЫМІ І ПРАЗРЫСТЫМІ

Нескакт, што многія з бацькоў лічаць наступленне свайго дзіцяці ў гімназію зялогам яго паспяхова будучыні. І хоць наспрадня гімназія адукацыя пачынаецца толькі з пятага класа, тым не менш бацькі спрабуюць удакладзіць сваё дзіця ў першы клас аб’явазкова пры гімназіі: маўляў, так праз чатыры гады яму прасцей будзе стаць гімназістам. Не выключана, што раней такія захады з боку бацькоў не былі пазбаўлены сэнсу, ва ўсклямі разе ў 2010 годзе конкурсе ў асобнай гімназіі ў нашай краіне складуў усюго 1—1,1 чалавека на месца. Ці варта казаць, што пры такім «раскладзе» прадураду ўступных іспытаў ператаралася фактычна ва ўмоўнасць. А сярод новапеланеных гімназістаў абсалютная большасць з’яўлялася выпускнікамі пачатковай школы пры той жа навуальнай устаноіе.

Дарчы, у мінулым годзе Адміністрацыя Прэзідэнта праводзіўся маніторынг уступных выпрабаванняў у некаторах сталічных гімназіях, падчас якога было выяўлена мноства праблемных момантаў, характэрных не толькі для Мінска. Была таксама створана камісія пад кіраўніцтвам старшыня Савета Рэспублікі Нацыянальнага сходу Рэспублікі Беларусь, акадэміка Анатолія Рубінава, галоўная мсія якой заключалася ў выпучыненні ўсіх бакоў функцынавання гімназіі на працягу навуальнага года. Падкрэслівалася, што эфектыўнасць дзейнасці гімназіі залежыць ад многіх фактараў: ад арганізацыі ўступных іспытаў, парадку зацяверджэння кантрольных лістаў прыёму, захавання канфідэнтэльнасці экзаменавальных матэрыялаў, аб’ектыўнасці і празрыстасці пры арганізацыі саміх выпрабаванняў, захавання адзінага падыходу да ацэнвання работ на ўступных іспытах...

А нядаўна стала вядома, што ўмовы паступлення ў гімназіі былі зменены. У прыватнасці, пачынаючы з гэтай года, прыём у гімназію будзе ажыцвяляцца як на аснове вынікаў уступных іспытаў, так і з упілкам гадых адзнак за чацвэрты клас па тых вучэбных прадметах, па якіх праводзіцца экзамены. Будучым гімназістам прывідаецца выконваць кантрольную работу па матэматыцы і пісаць дыктоўку па беларускай і рускай мовах. Такім чынам максімальная сума балаў, якую зможа набраць вучань пры паступленні, складае 60. У Міністэрстве адукацыі ўпэўнены, што залічэнне ў гімназію з упілкам гадвых адзнак зямозіць увагу да ўсяго адукацыйнага працэсу, а не толькі да саміх уступных выпрабаванняў. Да таго ж, чым большае колькасць адзнак, тым меншая верагоднасць у прэтэндынтаў на званне гімназіста набраць адпаведную колькасць балаў. Нагадаем, што раней залічэнне ў гімназіі ажыцвялялася толькі па выніках экзаменацыйных адзнак.

Моўнае пытанне

Як «Наша слова» аддрукнецца...

Выйшаў тысячны нумар газеты «Наша слова» — гэта, магчыма і не свята для ўсіх. Яшчэ не свята, пакуль не ўсе нашы грамадзяне чытаюць газеты па-беларуску. Затое сам выхад гэтай газеты — адна з перамож «Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны». Газета выдаецца з сакавіка 1990-га года і з’яўляецца органам гэтай грамадскай арганізацыі.

Орган — гэта нешта жывое, тоіе, без чаго не можа існаваць чалавек. У прынцыпе, так і ёсць: гэта адзін з тых органаў, які адказвае за тое, каб было чуваць адгласа беларуса. Нездарма газета адгларала вялікую ролю ў справе прыняцця Ёрхуюшым Саветам БССР Закона аб мовах, дзкуючы якому беларуская мова была абвешчана дзяржаўнай. Яна і дагэтуль — галас тых беларусаў, якія вылучаюцца сваёй адданасцю і павагай да роднай культуры. Найбольш за ўсё такіх у шэрагах Таварыства беларускай мовы. Ці паспырай выхад газеты на прыток сяброў у арганізацыю? З такім пытаннем мы звярнуліся да старшыні арганізацыі Алена ТРУСАВА.

— Вядома, каб не было «Нашага слова», то не было б і нашай арганізацыі. Гэта кажыць, таму што кожны падпільчы ведае ўсе навіны, ён піша сам, кантактуе з іншымі праз газету таксама. Усе мы ведаем сілу друкаванага слова. — **Адмета, што газета «Наша слова» існуе на грамадскім фінансаванні. У нас такое актыўнае грамадства?..**

— Так, з 97-га года нам адмовілі ў дзяржаўным фінансаванні, і мы цялкам на грамадскім. Было рознае. Я калісьці, як у былыя часы, даваў слова, што пагашу доўг, і друкары друкавалі газету за

СЯРЭДНЯЯ ЗАРПЛАТА Ў БЕЛАРУСІ ДА 2015 ГОДА БУДЗЕ СКЛАДАЦЬ НЕ МЕНШ ЗА 80 ПРАЦЭНТАЎ АД СЯРЭДНЯЙ ЗАРПЛАТЫ Ў СУМЕЖНЫХ ЕўРАПЕЙСКИХ КРАІНАХ

(Заканчыне. Пачатак на 1-й стар.)

Як адзначалася на пасяджэнні, сярэдняя зарплата ў Беларусі да 2015 года будзе складаць не менш за 80 працэнтаў ад сярэдняй зарплаты ў сумежных еўрапейскіх краінах. Аднак, заўважыў прэм’ер-міністр, яе рост у гэтыя пяць гадоў павінен аб’явазкова быць падмацаваны іншай важнай складавой — ростам прадукцыйнасці працы.

«Зарплата — гэта вытворная ад прадукцыйнасці працы, — падкрэсліў Міхалі Мясніковіч. — Таму яна павінна быць заробленай». Трэба мець на ўвазе і тое, што частка зарплат будзе ісці, у прыватнасці, на павелічэнне аб’ёму аплаты жыллёва-камунальных паслуг, якія дату-

юцца дзяржавай. Мяркуюцца, што да канца п’яцігодкі насельніцтва будзе аплачваць паслугі ЖКГ на 60 працэнтаў, а электрычнасць і газ — на 100 працэнтаў. Паводле звестак міністра эканомікі Мікалая Шанькова, за наступныя пяць гадоў прадугледжваецца рост рэальнай зарплаты ў 1,85-1,93 раз, рост яе мінімальнага ўзроўню — не менш адной трэці ад сярэдняй зарплаты па краіне. Істотна павялічацца ў краіне і аб’ёмы будаўніцтва прадукцыйнасці працы, — падкрэсліў Міхалі Мясніковіч. — Таму яна павінна быць заробленай». Трэба мець на ўвазе і тое, што частка зарплат будзе ісці, у прыватнасці, на павелічэнне аб’ёму аплаты жыллёва-камунальных паслуг, якія дату-

ВОЛЬНЫ ЧАС У АГНІ

У Бялінічах 31 студзеня эвакуюравалі дзяцей і дарослых з рэдкага Цэнтра творчасці і вольнага часу навуачніцкаў, таму што ў падвале бавілі час мужчыны з алкаголем і цыгарэткамі. У будынку спрацавала аўтаматычная пажарная сігналізацыя «Маланка», калі на першы паверх з падвала папоўз дым. Выратавальнік МНС вывел з памяшкання 56 дзяцей і 18 супрацоўнікаў розных арганізацый. У час тухання пажару ў падвале, паведаміла прэс-служба Магілёўскага абласнога УМНС, быў знойдзены труп зваршчыка. Напярэддні 41-гадоваы мужчына рамантаваў сістэму ацяплення ў суседнім будынку, а потым з калегам уладкаваўся ў падвале Цэнтра творчасці, каб выпіць і закусіць. Цяпер спецыялісты высвятляюць ус абставіны здарэння, але верагоднай прычынай пажару называюць неадпяржонка прыкурэнні нецярарага чалавека.

Ілона ІВАНОВА.

«БУДЗЕМ ПРАЦЯГВАЦЬ ПАДТРЫМЛІВАЦЬ ЛЕГАЛЬНЫХ ПАСТАЙШЧЫКОЎ МАБІЛЬНІКАЎ»

Ілья МАГАЛЯДА, галава асацыяцыі пастайшчых мабільных апэратараў.

— Скажыце, калі ласка, чья заслуга ў тым, што колькасць крадзяжоў тэлефанаў за чатыры гады зменшылася з 32 тысяч да 15 тысяч? — Па-першае, вялікую дапамогу праваахоўным органам аказалі сродкі масавай інфармацыі. Мы з экранай тэлевізараў і са старонак газет прабілі людзей пільна сачыць за сваёй маёмасцю, асабліва ў транспарце, супермаркетах. Акрамя таго, павысілася якасць папярэдняга расследавання і, адпаведна, працэнт раскрыцця злачынстваў, звязаных з крадзяжамі мабільных тэлефонаў. Так, калі ў 2008 годзе за перапрашыўку тэлефонаў да крымінальнай адказнасці былі прыцягнуты два «народныя ўдзельнікі», то летась на лаве судных іх было ўжо 12. І ныводзім з іх не пазбегнуў пакарання. Напрыклад, віцэбанкіну прысудзілі штраф у памеры 60 базавых велічынь, жыхара ж Мастоўскага раёна пазбавілі волі тэрмінам на два гады. Былы за тое, новыя тэлефоны, у прыватнасці смартфонты, якія сёння складаюць на рынку працэнтаў 20 ад усіх мабільных тэлефонаў, ужо не так проста паддаюцца перапраграмаванню. І па ацэнках спецыялістаў, у бліжэйшыя два-тры гады іх перапрашыўка наогул стане немагчымай.

— А ці атрымалася дамовіцца з апэратарамі мабільнай сувязі аб укараненні ў іх кошт абсталявання, якое б вызначала ў сябе ў сетцы і адклучала перапрашыўку тэлефонаў? — Міністэрства ўнутраных спраў з’ямама дзейнічае з апэратарамі сотавай сувязі. Ужо не першы год на тэрыторыі нашай краіны дзейнічае адзіная аўтаматызаваная база ўліку звестак аб скрадзеных і страчаных тэлефонах. Яе сутнасць у тым, што органы ўнутраных спраў у аўтаматычным рэжыме адсылаюць інфармацыю аб такіх тэлефонах апэратарам сотавай сувязі. Тая ж, у сваю чаргу, калі знаходзіць у сябе ў сетках такіх тэлефонаў па ІМЭІ-нумарам, сігналізуе аб гэтым. Генпракуратура, які мы правільна заўважылі, прапаноўвала апэратарам закупіць, які гэта робіцца ў некаторах еўрапейскіх краінах, спецыяльнае абсталяванне, якое дазваляе аўтаматычна ідэнтыфікаваць у сетцы нелегальныя тэлефоны і аўтаматычна іх блакіраваць. Але пакуль што, у сувязі з уступленнем нашай краіны ў Мтнаы саюз з Расіяй і Казахстанам, разгледзі гэтага пытання крыху прыпынены. Справа ў тым, што паступіла прапанова разгледзець пытанне аб урзуэляванні абароту тэлефонаў на тэрыторыі краінасаюзнай і па-за іх межамі на камісіі Мтнага саюза. Пачаекам, якое рашэнне прымуць там.

— А можна сказаць, колькі нелегальных тэлефонаў сёння выкарыстоўваецца абанэнтамі беларускіх апэратараў сотавай сувязі? — Па-першае, вялікую дапамогу праваахоўным органам аказалі сродкі масавай інфармацыі. Мы з экранай тэлевізараў і са старонак газет прабілі людзей пільна сачыць за сваёй маёмасцю, асабліва ў транспарце, супермаркетах. Акрамя таго, павысілася якасць папярэдняга расследавання і, адпаведна, працэнт раскрыцця злачынстваў, звязаных з крадзяжамі мабільных тэлефонаў. Так, калі ў 2008 годзе за перапрашыўку тэлефонаў да крымінальнай адказнасці былі прыцягнуты два «народныя ўдзельнікі», то летась на лаве судных іх было ўжо 12. І ныводзім з іх не пазбегнуў пакарання. Напрыклад, віцэбанкіну прысудзілі штраф у памеры 60 базавых велічынь, жыхара ж Мастоўскага раёна пазбавілі волі тэрмінам на два гады. Былы за тое, новыя тэлефоны, у прыватнасці смартфонты, якія сёння складаюць на рынку працэнтаў 20 ад усіх мабільных тэлефонаў, ужо не так проста паддаюцца перапраграмаванню. І па ацэнках спецыялістаў, у бліжэйшыя два-тры гады іх перапрашыўка наогул стане немагчымай.

— Але большасць «шэрых» тэлефонаў нічым не адрозніваецца ад «белых», акрамя таго, што «шэрыя» былі ўзведзены без выраты пошлі і падатку?... — Я не кажу аб усіх «шэрых» тэлефонах. Але, мяркуючы самі, калі чалавек набыў тэлефон у адзінойнага пастайшчыка, то ў выпадку няспраўнасці можна прыйсці і прад’явіць свае прэтэнзіі. Усё прызрыста. «Шэрыя» сотаваы тэлефоны да нас паступалі, у асноўным, з Расіі і Украіны. Туды ж яны трапляюць, які правіла, у выглядзе залпачаста. Таму зразумела, што лівяная доля «шэрых» тэлефонаў выбралена не ў заводскіх умовах. А дзе гарантыя таго, што гэты тэлефон будзе служыць доўга і якасна?... У прыватнасці, не так даўно ў Генпракуратуру прыйшла скарга ад грамадзяніна, які вось ужо паўгода не можа знайсці махляра, у якога праз інтэрнет набыў свой тэлефон за 700 долараў. Я не скажу, што такіх скаргаў паступае шмат, але тым не менш яны ёсць.

— Можаце зрабіць неўкі прагнозы, калі, нарэшце, беларускі рынак будзе пазбаўлены ад «шэрых» мабільнікаў, частку якіх, як мы ўжо казалі, папаянуць скрадзенны і перапраграмаваны тэлефоны? — Намаганнямі толькі праваахоўным органам альбо апэратарам сотавай сувязі праблемы не вырашыць. Тут патрэбны комплексны падыход. Многае залежыць і ад саміх грамадзян. У чарговы раз заклікаем людзей не набываць тэлефоны «з рук». Бо хто гарантуе, што ён не апынецца ў спісе тых, якіх шукаюцца, прычым нават не па крадзяжамі, а па нейкім больш сур’ёзным злачынстве. Нашошта вам гэтыя непрыемнасці?..

Надзея ДРЫЛА, фота аўтара.

— Калі 2-3 гады таму доля «шэрых» тэлефонаў, якія набывала наша насельніцтва, складала 85-90%, то зараз яна складае не больш за 40%. «Абяляцця» рынак мабільных тэлефонаў пачаў пасля таго, як Генпракуратура прапанавала апэратарам сотавай сувязі павялічыць легальны ўвоз мабільных тэлефонаў і прадаваць іх з прымяненнем розных схем, у тым ліку з адтэрміноўкай плацяжы. Толькі ў 2010-м, у параўнанні з 2009 годам, паводле інфармацыі Дзяржаўнага мытнага камітэта, у рэспубліку ўвезена ў 2,2 раза больш афіцыяна зарэгістраваных тэлефонаў. А калі параўнаць з 2006 годам, то колькасць легальна ўвезеных тэлефонаў павялічылася ажню ў 4 разы. Гэта велімі сур’ёзна ўдарыла па рынку «шэрых» тэлефонаў. Больш за тое, каб стварыць для заканапасапхных пастайшчыкоў тэлефонаў найбольш камфортныя ўмовы, мы прапаноўвалі шэраг мерапрыемстваў, накіраваных на лібэралізацыю абароту гэтых тэлефонаў. Сярод іх — укараненне сучасных прынцыпаў мытнага адміністравання. Сёння амаль 90% экспарту сотавых тэлефонаў ажыцвяляецца шляхам электроннага дэклара-

вання. Гэта скарачае час іх паступлення ў абарот. Таму цяпер легальныя пастайшчыкі фактычна знаходзяцца ў роўных умовах па часе з тымі, хто ўвозіць мабільны нелегальна. — Але большасць «шэрых» тэлефонаў нічым не адрозніваецца ад «белых», акрамя таго, што «шэрыя» былі ўзведзены без выраты пошлі і падатку?... — Я не кажу аб усіх «шэрых» тэлефонах. Але, мяркуючы самі, калі чалавек набыў тэлефон у адзінойнага пастайшчыка, то ў выпадку няспраўнасці можна прыйсці і прад’явіць свае прэтэнзіі. Усё прызрыста. «Шэрыя» сотаваы тэлефоны да нас паступалі, у асноўным, з Расіі і Украіны. Туды ж яны трапляюць, які правіла, у выглядзе залпачаста. Таму зразумела, што лівяная доля «шэрых» тэлефонаў выбралена не ў заводскіх умовах. А дзе гарантыя таго, што гэты тэлефон будзе служыць доўга і якасна?... У прыватнасці, не так даўно ў Генпракуратуру прыйшла скарга ад грамадзяніна, які вось ужо паўгода не можа знайсці махляра, у якога праз інтэрнет набыў свой тэлефон за 700 долараў. Я не скажу, што такіх скаргаў паступае шмат, але тым не менш яны ёсць.

— Можаце зрабіць неўкі прагнозы, калі, нарэшце, беларускі рынак будзе пазбаўлены ад «шэрых» мабільнікаў, частку якіх, як мы ўжо казалі, папаянуць скрадзенны і перапраграмаваны тэлефоны? — Намаганнямі толькі праваахоўным органам альбо апэратарам сотавай сувязі праблемы не вырашыць. Тут патрэбны комплексны падыход. Многае залежыць і ад саміх грамадзян. У чарговы раз заклікаем людзей не набываць тэлефоны «з рук». Бо хто гарантуе, што ён не апынецца ў спісе тых, якіх шукаюцца, прычым нават не па крадзяжамі, а па нейкім больш сур’ёзным злачынстве. Нашошта вам гэтыя непрыемнасці?..

Надзея ДРЫЛА, фота аўтара.

Карніленка накіраваўся ў Англію

Нападаючы нацыянальнай зборнай па футболе і санкт-пецярбургскага «Зеніта» Сяргей Карніленка стаў другім беларусам, які будзе гуляць у мацэйшым футбольным першынстве свету — англійскай прэм’ер-лізе. Чэмпіён Футб’ілі аўд’яў беларускага рэспублікі ў арэнду, на гэты раз англійскаму клубу «Блэкпалл» да канца сезона. Каманда з аднаіменнага англійскага горада ў сезоне 2010—2011 выйшла ў прэм’ер-лігу з другога дзвізіёна і цяпер сярод 23 матчаў займае 12 месца сярд 20 каманда.

— Але ці так гэта рэальна? Заўвага «ці» і «або» наконт выкарыстанна моў ніякай гарантыі не нясуць. Па-другое, няма праграмы дзяржаўнай падтрымкі, дзе былі б пазначаны канкрэтныя крокі і задачы. Тое, што было ў пачатку 90-х, скасавана. Мы далучалі паўняўна заахвоачвальныя сумы настаўнікам, выкладчыкам універсітэта і гэтак далей. «Наша слова», дарчы, выходзіла за дзяржаўныя грошы. Така грамадская арганізацыя, як ТБМ, паціла сімвалічную арэнду за памяшканне. Цяпер мы плацім 15 міліянаў у месяц, гэтыя грошы трэба знайсці — яны ж немальны. Нас прыраўнялі да камерцыйнай арганізацыі. Але мы знаходзім сродкі, просім у людзей, зябраем ахвяравання. І тое, што арганізацыя існуе, — сапраўды заслуга нашага грамадства. Але ж каб гэтыя грошы ішлі на Беларусь, калі кніжак мы б выдалі на іх. А так, атрымліваецца, што мы падтрымліваем дзяржаву, а не наадварот. Таму спрадзімся, што дзяржава падтрымае нас, пачушы голас грамадства.

P.S. Газета «Звезда» далучаецца да ініцыацыі калег з газет «Наша слова». І будзе працягваць друкаваць матэрыялы па моўнай тэматцы, таксама спадзяючыся, што калі-небудзь мы прыжыём разам Год беларускай мовы. А дасць Бог — і не адзін!..

Ларыса ЦІМОШЫК.

— **Што значыць «падтрымка мовы»? Вы маеце на ўвазе стварэнне асобнага дзяржаўнага органа з асобным фінансаваннем?**

— У ідэале. Мы вывучалі сусветны вопыт — фінскі, ірландскі... У Ірландыі, напрыклад, такі орган ёсць. Там ёсць дзяржаўны дэпартамент па абароне і падтрымцы дзяржаўнай мовы. Ёсць камісар па справах мовы і гэтак далей. У многіх краінах гэта ёсць. У Ірландыі я, як старшыня ТБМ, быў разам з нашымі чынёўнікамі, прадстаўнікамі розных міністэрстваў і ведамстваў... — **Як чынёўнікі рэагавалі на тое, пра што даведзліся?**

— Тым, што ездзілі, было цікава. Але чынёўнік ёсць чынёўнік: ён з ініцыятывай рэдка выступае. А ось разам начальства не спадабаецца і — што?... Дарчы, у Ірландыі, пакуль чынёўнікі займаліся мовай, то яна амаль загінула. Які народ выйшаў на вуліцы Дубліна, тады мова пачала хоць пакрысе, але трохі адраджацца. Там таксама ёсць прамадская арганізацыя, які ТБМ. Самае цікавае, што кіраўнік яе двойчы быў у Беларусі, прыязджаў, на ровазах ездзіў... — **Напэўна, яшчэ і нашу моўную сітуацыю выя ацаніў?**

— У нас яна наамага лепшая, чым у Ірландыі. Непараўнальна лепшая. — **Сёння. А калі ўлічыць персפעктыву?..**

— Вось каб не было такой персפעктывы, як у Ірландыі, трэба працаваць, патрэбны і закон. Калі нічога не рабіць ужо сёння, то атрымаем тое, што адбылося там. А можа і яшчэ горш.

— **Дарчы, калі абдузвецца з’езд ТБМ, вы не збіраецеся свае напрацоўкі выносіць на грамадскае абмеркаванне? Бо гэта тычыцца ўсіх грамадзян краіны.**

— Вядома. Тым больш, што група, якую мы стварылі, павінна аснаваць усе, што ў нас ёсць ці будзе. У нас ёсць час, каб сёе-тое дапрацаваць, а потым прапаноўваць надрукаваць у «Нашым словах», будзем аймакоўваць да з’езда. Прапаноўваць будуць аформлены ў форме закона аб падтрымцы дзяржавай беларускай мовы. — **Ці ёсць спадзяванне, што гэта будзе мець канкрэты вынік? Бо сама дзяржава павінна беларускую мову абараняць у прынцыпе і без дадатковых захадаў.**

— Каб быў рэальны вынік гэтай абароны, то мы б гэтым не займаліся. А калі нешта робім мэтакаравана і зацкаўлена, вынік ёсць заўжды.

Абзац

— **Возера Селкі ў Брацлаўскім раёне выстаўлена на таргі ў форме аўкцыёну для заключэння дагавора арэнды.** Возера знаходзіцца на паўднёвым захадзе раёна ў 34 км ад райцэнтра і ў 2 км ад пасёлка ВІдзы. Плошча воднай паверхні складае 98 га. Тут водацяца ялячы, шчулкаі, плоткі. Па ўмове таргоў возера будзе перададзенае ў арэнду на 10 гадоў з правам выдзянення прамысловягара рыбалоўства і арганізацыі платнай аматарскай лоўлі. Пачатковая цена ўстаноўлена ў Вр196 тыс. Заран у раёне арэндуецца 15 рыбаловых угоддзюў. Па Вішэцкай вобласці гэтая лічба складае 180 водных аб’ектаў, якія здадзеныя 80 арадаратарам. Усяго ў вобласці больш за 800 натуральных водаёмаў. — **Амаратар начных аўтапрагулак разбіў чужую машыну і непрымётна вярнуў ключы ад яе гаспадару.** Кампанія сяброў адзначала суботні вечар у сталічнай кватэры. 17-гадош навуачнік мінскага ПТВ заўважыў, што гаспадар кватэры пакаў ключы ад сваіх «Жыгулёў» у кішыню штаноў. Пасля таго, як гаспадар заснуў, хлопец сцягнуў ключы і паехаў катцаца па начной сталіцы. Праз 500 м ён урзаўся ў паркэн. Ён вышрыў пра ініцыдэнт прамаўчаць, а ключы вярнуць на месца. Выявіўшы пашкоджаную машыну, гаспадар звярнуўся ў міліцыю. Праваахоўнікі хутка «вылічылі» вінаватага па адной дэталі, на якую не звярнуў увагі нават пацярпельны, — вінаваты пераблытаў кішыню, у якую клаў ключы.

— **Уноч з пятніцы на суботу недалёка ад камвольнага камбіната дзве інашмаркі засталіся без колаў.** Спачатку пра крадзжх усіх чатырох колаў у міліцыю паведаміла гаспадыня аўтамашыны «Хонда-Цівік», крыху пазней з падобнай заявай у міліцыю звярнуўся уладальнік «Аўды». У першым выпадку страты ацэненыя ў 1,5 міліёна рублёў, у другім — ў 5 міліёнаў. Аддзелам дазначана папярэдняга расследавання Ленінскага РУУС па гэтых фактах распахчатая крмінальняныя справы.

Поўны абзац

— **У Днепрапятроўскім цырку ў праграме «Зоркі свету» выступіпае хор кракадзілаў.** Правесці эксперымент з першымі ў свеце кракадзіламі, якія спляваюць, кіраўніцтва незвычайнай цыркавай праграмы вырашыла яшчэ ў 2004 годзе. Вучыць кракадзілаў даводзілася інстынктыўна. Дэманстраваць свой тэмбр алігаторы пачыналі так: пастайшы хвілін гучала дастаткова цяжка музыка, у якой можна было пачуць голас кракадзіла. Далей, злавіўшы гук, адна жывёла пачынала пець, пасля чаго астатнія падхоплівалі. У канцы музыка зусім выключалася, і можна было пачуць гучнае і звонкае рыканне. У хоры 5 місісіпскіх алігатораў, сярод якіх ёсць асобныя як мужчынскага, так і жаночага полу. Спевакам у хоры ад 30 да 35 гадоў. У сярэднім гэтыя рэптылі жывуць да ста гадоў і больш. Рэпетыцыі праходзяць штоднёна. У будучыні дрэсіроўшчыкі плануюць навучыць кра